

# ALVARO CITLIVÝ

Ak by sme mali  
zvýrazniť jeden jediný  
pojem, ktorý by  
obsiahol komplexnú  
problematiku  
severoeurópskeho  
kultúrneho fenoménu,  
známeho ako  
škandinávská moderna,  
so všetkými jej  
zásadnými rysmi  
podieľajúcimi sa na  
celkovej úspešnosti  
regiónu, potom by  
skvelou voľbou určite  
bola osobnosť  
Alvara Aalta.

**Text: Michal Lalinský**

**40-te roky** Alvar Aalto  
v tomto období pôsobí  
ako predseda Asociácie  
fínskych architektov SAFA  
a podieľa sa na množstve  
architektonických projektov.



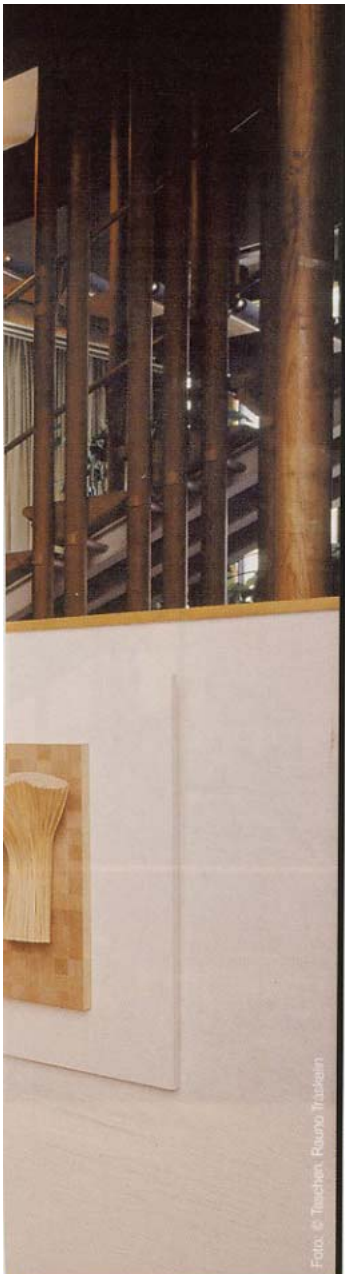


Foto: © Taschen, Rauno Ruuskanen

**P**ráca tohto fínskeho architekta je ideálnym modelom, reprezentujúcim vrstevnatý charakter produkcie regiónu. Výrazne prispel k formovaniu architektúry a dizajnu v prvej polovici dvadsiateho storočia.

**Romantický funkcionalizmus** | Tvorivá dráha Fína Alvara Aalta sa začala rodiť v ovzduší ideologicky zrelého národného romantizmu: určitá afinita k folklóru, najmä karelských kmeňov, sa zrkadlí v celej jeho tvorbe. Aj keď spočiatku koketoval s romantickým klasicizmom vernakulárnych kvalít, neskôr ho výrazne poznačil dotyk avantgardných myšlienok konštruktivistov a funkcionalistov – ich mašinistický pátos však dokázal oslabiť práve mäkkými ozvenami lokálnych tradícií: kde dogmatickí modernisti narábajú s ortogonálnymi hranami, oceľou a betónom, tam Aalto rozvíja rýdzy pôvab organických tvarov, dreva a tehál. Tým sa mu podarilo vyhnúť odťažitej puste forme, na ktorej moderna stroskotala. Namiesto nej sú jeho projekty ľudsky prívetivé, ukotvené v miestnej tradícii a najmä komplexné v zmysle citlivého súladu človeka, architektúry a prostredia.

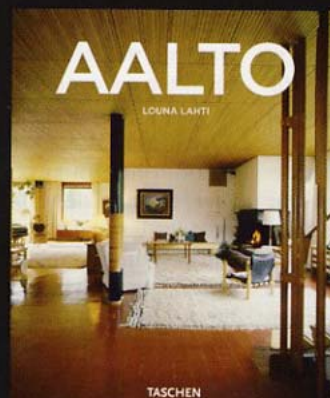
**Človek a prostredie** | K vrcholným prácam architekta v ranom období sa radí knižnica vo Viipuri a sanatórium Paimio, ktoré vznikli na prelome dvadsiatych a tridsiatych rokov. Oba projekty dôsledne rozvíjajú avantgardné myšlienky o dominancii funkcie, v Aaltovom prípade však s výrazným zohľadnením ľudských rozmerov. Ťažiskovou témou, okolo ktorej sú oba projekty vybu-

dované, je krehký vzťah človeka a prostredia, stáročia jestvujúci v rovnováhe. Architektúra by podľa Aalta nemala za žiadnych okolností túto rovnováhu oslabovať. V roku 1938 Aalto navrhol vilu Mairea, dôležité dielo, v ktorom sa jeho autorské názory kryštalizujú v najčistejšej podobe: organický plán reflektuje niektoré z archetypálnych dispozičných stratégií karelských domov, zatiaľ čo exteriérová vizualita sa naplno oddáva dialógu omietok, dreveného obkladu a líčových tehál smelej tektoniky. Vo vile Mairea sa citlivý modernizmus stáva definitívnou odpoveďou na to, akým spôsobom by sa architektúra, ktorá ctí národné dedičstvo, mala uberať.

**Univerzálny dizajn** | Postava Alvara Aalta je príkladom univerzálneho tvorcu – vychádzajúc zo secesných tradícií Gesamtkunstwerku, ktoré na neho v počiatkoch kariéry vplývali, vždy sa zapodieval prepojením prostredia, architektúry a interiéru do organického celku. V každom projekte sa preto venoval aj spôsobom, akým je artikulovaný interiér. Vďaka podpore manželov Gullichsenových, ktorí ovládali veľký drevársky koncern, sa mu v roku 1935 podarilo založiť spoločnosť Artek. Mohol tak rozvíjať priemyselnú výrobu svojich nábytkových návrhov, vytváraných v spolupráci so stolárom Ottom Korhonenom. Ohýbané a preglejkové kusy, často objavnej konštrukcie, sa stali lacným, kvalitným zariadením aj napriek tomu, že boli pôvodne určené pre špecifické architektonické projekty. Aj dnes jeho návrhy predstavujú nadčasový, veľmi komunikatívny mobiliár, ktorý ešte stále vyrába spoločnosť Artek.

1976

Architekt a dizajnér Alvar Aalto (1898 – 1976) patrí k priekopníkom senzitívneho modernizmu.  
[www.alvaraalto.fi](http://www.alvaraalto.fi)



Zanechané svetové kultúrne dedičstvo architekta Alvara Aalta zaznamenáva množstvo publikácií o jeho živote a tvorbe. [www.taschen.com](http://www.taschen.com)